

ĐÀ LẠT CHỢT NGỌT BAO KÌ NIỀM

Năm 1959, tôi và một số bạn học cùng lớp cùng trốn học, đi mua chè cũng được 10 “trở” (Quý vị không phải là dân miền núi Ngạc, sông Hoàng có biết “trở” là gì không nhé? Trở xu là đồng xu, một đồng xu tính tiền nhỏ nhít chớ bằng một phần trăm của đồng bạc Việt Nam thời trước và tính nghĩa này đã có chữ “trở” để cho một người thu được đồng xu để “phó thọ dân, chớ ra cái chi chớ, một đồng xu lớn hay là một anh “lời thì”, “một tên nhà quê chúa” nghĩa là không đáng một “trở tính rồ i”.) đã khăn gói lên Đà Lạt. Vâng, chúng tôi là những trẻ học trò nhà quê lên thành phố là thành phố Huế quê hương nghèo khổ, đất cày lên sỏi đá, mùa nắng hai mùa, đất liền miền, một quê hương bao nhiêu số một trên đất nước Việt Nam dù là mang danh Cộng Hòa ngàn năm vẫn vậy. Chúng tôi lên Đà Lạt nhờ Hoàng Triêu Công Công Thành, nhờ mà dân Tây “chiếm đóng” được sống trong khí hậu mát lành gần gũi với mẹ u quách Pha Lang Sa của họ.

Chúng tôi thành phố mình là nhà quê so với Đà Lạt thành phố cũng không có gì là khiêm nhường thái quá vì thành phố anh học trò trang phục quần áo, tóc chải, bát tính, áo sơ mi, quần dài, chân mang sandales, hơ a hơ n lờ m mớ đi đôn một đôi giày da đen vào những ngày Tết hay lễ hội quan trọng. Bây giờ lên Đà Lạt học trẻ thành phố Tây thì phải trang phục theo Tây, nhứt gia tùy tiện,

nhỏ p giảng tùy khúc mà . Ngày Chúa Nhật nhàn nhàn sinh nôi trú m c complet màu xanh
đm, (thì trang d o đó) c th t cà v t, chân mang giày da láng bóng, đi d o ph , nghênh
ngang xem tr i b ng vung, c òn “ngon lành” h n c sinh viên võ b Đà Lạt c ng nh c ng i
trong l ph c cu i tu n và trong k lu t nhà binh, ch ng dám bay b m nh chúng tôi, ch ng
dám vào các n i gi i trí công c ng nh các bàn Billard ch ng h n.

Dân nôi trú Yersin là m t lữ Tây con, đi d o ph v i Tây, nói ti ng Tây nh gió. Dân Hu nh
t i tôi m i lên Đà Lạt không dám th đâu, d u sao cũng còn gi l i đ c nh ng nét “nhu mì”,
không kên ki u c a đ t Th n Kinh m c dù chúng tôi có quy n hãnh di n vì chúng tôi là nh ng
h c sinh năm cu i c a b c trung h c, t c là trình đ cao nh t vào th i b y gi t i Đà Lạt vì thu
đó ch a có đ i h c Đà Lạt và các sinh viên sĩ quan Đà Lạt cũng không b t bu c ph i có b ng
Tú Tài Đồi.

Ngày đó, cu i tu n, dù có b n r n bài v đ n đâu chúng tôi cũng th ng b vào đ đi d o ph
Đà Lạt, ít nh t là m t bu i sáng đ “đ t l’air”, đ lang thang nhìn ng m các n sinh, hay la cà
các bàn billard, các ti m cà phê, các ti m Ph B ng, Ph Ng c Lan, Ph Ng c Di p hay vào
hai r p ciné c a thành ph . Tôi ch i nôi trú đúng m t tháng, sau đó vì b cu ng chân, cu ng
c ng trong k lu t c a nhà tr ng, thi u t do, không đ c phóng tủng nên đã vi t th xin b
m tôi cho ra i ngo i trú, vi n c là nôi trú không đ th i gi đ “g o” bài. Lý do quá chính
đáng nên tôi đ c phép khn gói qu m p đ n m t nhà tr i ngay tr c nha Đ a D trong d y
nhà công ch c c a Đà Lạt, ngó x qua khu nhà ga xe l a. Th t là ti n l i, đi h c kh i c n xe
đ a r c nh các h c sinh con nhà giàu i xa tr ng, ch cu c b m y phút là đ n tr ng ngay.

M t cái l i khác quan tr ng h n là s ti n b m tôi gi i cho tôi đi “du h c” Đà Lạt sau khi
thanh toán ti n nôi trú không c òn đ c bao nhiêu cho tôi tiêu pha, nay i ngo i trú, giá thuê
nhà và ti n ăn ít h n nhi u nên tôi có khá đ ti n đ tiêu phí. S ng i là s óng! Lúc i Hu ăn
h c, làm gì có đ c m t s ti n túi nh th đ mà th y mình là ng i l n, là ng i tr ng thành
s p b c chân vào Đ i h c, s p tr thành sinh viên n u gi t đ c m nh b ng Tú Tài Hai, ni m
m c thu đ u đ i.

D y nhà công ch c là m t d y nhà l u (m t t ng tr t và m t t ng l u). Chúng tôi, g m 5
th ng, thuê m t t ng l u đ ăn h c. Gia đình ch nhà i t ng tr t. Bà ch nhà lo luôn ph n n u
c m tháng cho t i tôi. Sau l ng nhà là m t khu r ng ngo r p bóng mát. Chi u nào, chúng tôi
cũng r nhau đi d o trong r ng, tr c b a c m t i. Con em c a quý v công ch c c ng i
ph n nhi u là h c sinh các tr ng theo ch ng trình c a B qu c gia giáo đ c Vi t Nam. Lúc
chi u v , h , cũng nh chúng tôi, đi lang thang trong r ng đ d o mát hay hò h n cùng nhau.
Chúng tôi cũng th m m g p đ c m t vài m i tình th m ng lãng m n cho b công đèn sách,
cho b công mang chuông đi đánh x ng i, t Hu đô xa xôi lên t n mi n cao nguyên dùi mài

kinh s.

Chết vì tôi vô duyên với Đà Lạt hay vì vô tài bắt tôi sống mà suốt một niên học Đà Lạt tôi không quen được một cô nàng nào đẹp đẹp "Em tìm được hoa...đào." Ví dụ, tôi chưa có một cô duyên nào đẹp thắm so sánh đôi má hồng hồng hây hây của người yêu với màu hoa anh đào của quê hương Phù Tang với người Phú Sĩ Sống nơi tôi sống qua những chuần tình lãng mạn trong đó có câu chuyện do soạn giả Hà Triết Hoa Phụng đã tạo nên trong một buổi sáng đẹp trời đã từng làm xao xuyến bao con tim của lứa tuổi và cả những chàng trai yêu: "Khi hoa anh đào nở". Tôi đã từng ao ước một chuyến viếng thăm Phù Tang để nhìn hoa Anh Đào nở trên Phú Sĩ Sống mà đến nay vẫn chưa thể hiện được để xem có gì khác lạ và đi tìm tình hình so với hoa Anh Đào bên sông Potomac của Thủ Đô Hoa Thịnh Đốn mà tôi đã có dịp thăm ngắm trong một chuyến ghé thăm miền Đông Hoa Kỳ và nhất là để so sánh với hoa Anh Đào của "Xứ Hoa Đào" trong ca khúc tình "Ai lên xứ Hoa Đào" mà lời ca và âm điệu mãi mãi còn âm vang trong lòng chúng ta, những người yêu quê hương và những ai đã từng có ít nhiều kỉ niệm với Đà Lạt mùa sống và đã bao lần ca nho nhò cho chính mình nghe :

*"Ai lên xứ hoa đào đứng chân bên hồ nghe chim u rí,
nghe hời giá len vào hồn người chim xuân mây êm trôi.
Thông reo bên suối vọng, lời diều dật nhè nhẹ tưng tưng...."*

Thời gian học Đà Lạt tôi có thời gian bên biết thổi Harmonica, bài "ruột" của hồn chính là "Ai lên xứ hoa đào". Tôi mê bên nhạc và thần phẫn ngón nghề khêu của một chàng bên nên nắn nót nó dấy cho tôi "biểu diễn" bên khêu của khúc ca bắt đầu đó. Được nó đứng ý, tôi với vàng ra khu Hoà Bình tìm mua chiếc khêu của nhỏ xíu hiu Pico và với nhà miết mài trau dùi nghề thuốt. Nhìn tên bên của tôi "múa m" sao thây dờ dàng và thới mái quá, thới mà tôi thì nhần c m m nhần c miết tuôn tràn tùm lum t t kèn, hai khoé miết rách tét vì c nh s c của chiếc kèn. Bên tôi chỉ khêu của nghe âm vang nhới thổi phong c m còn tôi thì chới ra ngô ra khoai gì ráo trới. Tôi thổi "Ai lên xứ hoa đào" mà nhần sĩ Hoàng Nguyên nghe được chới ông ta xách chới chà dới tôi chới có ngừ vì hoa đào đâu chới thới mà chới thới hoa môi tôi t m máu, ăn c m u ng nhần c nghe đau buốt t n tâm can.

Tôi biết mình không có năng khiếu âm nhạc dù hồn nhạc dấy p trong tim, tôi bên biết chới các hiếp khách trong các truy n chới ng Trung Hoa "phong kiết quy n giang h" nói nôm na là "ra tay gác kiết", tôi quyết nh "súc miết c t kèn" bên cu c nh chới ng trong s vui m ng c của thới ng bên vì khới phi ngày nào cũng "d t" cho tôi thổi kèn. C t kèn th t k, t n đáy valise, chôn d u k niết m m t thới m làm nhần sĩ. Bên tôi nay đã ra ngới thiên c, tr n núi sông trong màu áo hoa dù trên chi n trới ng Đới Xoài, chới ng biết trên xác thân mang bao nhiêu v t d n thù.

Giấc mơ thành nhấc sĩ thơ là đợt đơ n “nà chng xuân”. Môt hôm, ngi trong th vi n Đà Lạt đ u d c Nhà Bò, tôi bng th y môt gng môt quen quen ngi i bàn đ i di n, tôi c n n óc tìm trong ký c xem đã g p anh chàng này ở đâu. Và phúc đáo tâm linh, tôi nh ra thng b n đã cùng h c v i tôi ở ti u h c và cũng ở cùng xóm v i tôi trong Thành N i Hu . Chúng tôi đã tng dùng nhng thanh tre đ p hay nhng cành cây keo, tu t h t cành lá đ gi làm ki m cùng nhau đ u ki m, dong ru i giang h sau m i l n đ c đ c môt truy n ki m hi p h p đ n nh Chu Long Ki m, Luc Ki m Đ ng, Hoàng Giang n hi p, hay Huy t Hùng Tráng Sĩ, hay Nh t Chi Mai vv... Sau khi h c xong l p Đ L c, thng b n này đã lên Đà Lạt và chúng tôi đã không liên l c v i nhau k t đ o đó mãi cho đ n hôm nay tôi m i tình c g p l i nó. Th là tay b t m t mng!

B n tôi nay đã là giáo viên 1 tru ng ti u h c t i tnh Tuyên Đ c. Nó đ a tôi v nhà, sau khi gi i thi u tôi v i ông b c a nó, nó kéo tôi ra sau v n nhà, đ n tôi vào môt túp l u tranh c t đ a l ng vào đá núi, cách th t xa căn nhà chính, bi t l p riêng môt cõi tr i. Tr c nhà có môt con l ch nh n c trong veo trông th mông không ch u đ c. Bên trong nhà g m môt phòng ng đ t môt cái gi ng và 1 t sách và bên ngoài phòng ng là phòng khách có môt chi c bàn v a dùng làm bàn vi t v a làm bàn ti p khách v i m y chi c gh nh . Đúng là môt giang s n nh bé nh môt c nh tiên, xa cách nhân th . Xa xa, trên tri n núi là môt khu r ng ngo xanh bi c, gió rì rào.

Tôi mê quá tr i! B n tôi v n có tâm h n thi sĩ và đã bi t làm th ngay t lúc còn h c l p Nh t (l p Năm bảy gi) mà l i là th tình n a m i ngon lành ch . Tôi đã ph c nó nh diên khi đ c nó đ c cho nghe bài th gi cho m i tình đ u c a nó t c là bà chi c a môt thng b n c a t i tôi. Nó h n tôi 2 tu i nên đã l ng m n s m! Chng bi t bà này có đáp l i t m tình yêu c a nó không, tôi quên môt tiêu. Ch bi t là sau khi b n tôi đi Đà Lạt môt ít lâu thì bà này theo VC vào bng vì ông b là môt giáo s môn S và thu c nhóm trí th c thiên t .

Th y tôi có v mê căn nhà “thi sĩ” c a nó, nó r tôi v nhà nó đ ăn h c vì cũng không xa tr ng là bao v i l i g n nhà nó có ng i n u c m tháng cho h c sinh xa v Đà Lạt h c. Ti n thuê nhà dĩ nhiên là “free”! Máu giang h c a tôi n i d y ùng ùng và tôi nh n l i ngay. Mà không nh n l i sao đ c! Ti n l i trăm b : kh i tr ti n thuê nhà này, c m tháng l i r , l i đ c c g n b n, đ c b n ngâm th cho mà nghe, không khí trong lành, c nh v t nên th và nh t là t do, d c ngang nào bi t trên tr i có ai. Và g n m c thì đen, g n đèn thì... nóng, th nào l i ch có lúc tôi cũng b t ch c b n tôi làm năm ba câu th tình lai láng h t châu đ gi ng i trong mng.

Vườn đồi vắng sinh hoạt là tuy nhiên cú mèo! Buổi sáng ra sương đánh rặng súc miệng, rửa mặt. Đột ngột khoái thị nhà cửa lên thiên. Tắm thì nước mát nước mát đem vào buồng tắm đã chiếm mức xối ào ào, khoả re. Tôi thích sáng sớm mát mẻ và tận do như thế này thôi! Thế là một lần nữa, một hai, ba, allez hop, đi công việc hết xuýt! Đột ngột nhụy nhụy công việc riêng tây chợt đứng trên ngai sấm, tôi và bạn tôi thì hì hục đi xe leo dốc hàng xóm Nhà Bò. Tôi đã chọn đúng bạn mà chơi, tìm đúng nơi công việc! Chơi thì không gian hoang vắng như thuở hàng hoang mà chơi ngộp đi công việc ma nào như trong truyện Liêu Trai dù có nhieu đêm tôi một mình ngửi hương bài trong hoang vắng cô liêu vì bạn tôi đã lang thang đi tìm vườn thơ - sương - sương, sông - sông nào một tắm, một tích đi một hai giờ sáng mờ mờ vườn nhà. Có hôm đã khuya - khuya - khuya - khuya nó còn rửa tôi đi xe công việc ra tận vườn Bích Câu đi ngắm trăng dù trăng treo trên căn nhà cửa nó cũng nên thơ đâu thua gì trăng trên vườn Bích Câu. Đúng là không hiểu nước mắt ông "núi" thi sĩ! Có đêm tôi thọc giầy vào lúc một hai giờ sáng thuy chàng thi sĩ ngửi bên ngai đèn công việc tìm vườn thơ. Không phải hèn sợ tôi một ngửi mà không dám bước đèn đi đâu! Nó bỏ đèn đi trông phàm thế không "thơ" chút nào hết, do đó phải thọc đèn công việc rồi rên nhàn Thơ đi. Thế thì cũng tất vĩ đèn công việc m cúng và tôi khi phải choáng một khó ngửi. Có hôm, thuy nó ngửi làm thơ một mình tôi thì đem bài vở ra học và tán chuyện gẫu với nó. Thế thì là tôi cho việc học công việc tôi vô cùng! Cuộc năm, giờ đi công việc mảnh bưng cũng là như công việc của nó. Chơi thì bây giờ nó còn tu tiên trong "thơ o" bên triền núi không? Biết bao là kì niệm và Đà Lạt! Muốn tìm vườn chơi cũ, nơi một thì tôi đã làm thi sĩ mà sao vườn bên trái lên đồi mãi chơi thơ học hiên đi công việc niệm mong công việc!

Như trên tôi đã kể, chi u chi u thơ thẩn trong rừng ngo mong "tìm một tà áo tím", một mối tình thơ mộng, rồi ngửi chong đèn công việc sách trong căn nhà vắng, hoang vắng, hy vọng gặp một mối tình liêu trai. Tất cả mối mối u toan đi thuy búi ê chuy! "Thơ rồi một buổi chi u" (tên công việc một cuốn tiểu thuyết hình như trong nhóm Tả Lực Văn Đoàn), tôi đang ngửi trên một chuyến xe buýt xuôi về chuy Hoà Bình lòng rên ràng vì tên vựa công việc ghi "bưng vàng", vựa mối qua công việc quan - chi u cùng công việc công việc của Đồi Hóc, như ng đâu đó trong tôi, nghe như thoáng gặp một núi buôn băng qu vì sắp phải xa Đà Lạt thì ghi d u khá nhieu u kì niệm công việc một thì xuân xanh. Bưng tôi nghe tiếng ai gọi tên tôi thuy d u dàng, thân ái nghe như thì một thì n ki p nào d u yêu! Một thì u n, nét đẹp Tây phương, khoả m nh và duyên dáng, áo dài công việc s, tóc thuy dài đi n thì n b mông tròn như một trắng đêm ngày rửa, đang công việc với tôi, vựa một vựa môi. Cô ta niệm n h i tôi:

"Anh có đi không anh?"

Chao ôi là sung sướng! Hãnh diện biết là bao khi gặp ứng trả:

"Vâng công việc n cô, tôi đi rồi!"

Hoàng hôn như vụt bưng lên như vàng rực rỡ! Lan, thì u n tên Lan trong khu nhà vách gỗ ngay công việc Nha Đồi mà gặp như hôm nào thì tôi lúc đi học v cũng thuy cô ta đi công việc tr hiên nhà như n như. Cô đi trong dáng đẹp khoả m nh, da công việc hàng và công việc biết là sương tóc dài óng m m t r i đi n thì n b mông, mênh mông đi thông bát ngát. Chúng tôi ai cũng công việc công việc

chiêm ngợp ng nhân sắc nàng nhàn nhàn có thể nào hé môi thỏ long bươm vì nhát gái. Theo tò mò dò hỏi, hình nàng Lan vì hoàn cảnh sao đó mà dang dở hành, chết nhà phò giúp gia đình. Nghe đâu cũng đã vài ba cuộc phiêu lưu tình ái lãng mạn với mấy chàng "công tử" Lycée Yersin và đây cũng là một lý do khiến chúng tôi không ai lần la làm quen với cô nàng. Sự tình nàng quan tâm đến việc thi cử của tôi chết qua cũng là vì tò mò hay lách sỏ nhàn nhàn tôi thóc mồi sao cô nàng lại biết tên tôi. Đây là điếu làm tôi cảm động khôn cùng và vỡ ra trong tâm trí biết bao là "huyền thoại" khiến tôi đã suốt buổi chuyển tàu tôi đã mua vé với Hội Huân thân yêu của tôi sáng hôm sau.

Tôi đã đến tìm đến nhà nàng mấy nàng đi ăn tối ở trường khi tôi gặp Đà Lạt ở đâu đó với một kỳ niệm đẹp trong đời và đẹp hình nàng vì sao nàng biết tên tôi và nhất là đẹp có đẹp ngấm thề tình của Nhật Tuấn:

*"Cũng tôi anh mà tôi Thu nên gió
Mimosa phôi kín mắt đêm ng khuya
Vuốt đũa tóc em, biết đến anh đó."*

Nhàn nhàn tôi do đó vì e ngại nàng tôi chửi ê mồi vì đã quen biết gì nhau đâu, đã làm gì để c nhau đâu!!!, với tôi cũng không mấy tin vào tình cảm nàng dành cho tôi vì chửi a hời thây dẫu hi vọng gì thuở nay cho tôi trong niềm vui chết đến muộn màng này. Tôi đã bỏ qua một chút hình ảnh vàng hay tôi đã có một chút nào khôn ngoan? Mãi đến bây giờ tôi cũng không biết tôi đúng hay sai.

Vài năm sau, tôi trở lại Đà Lạt, tìm đến khu nhà Lan trú ngụ trường kia, hỏi thăm nhàn nhàn tôi đó thì chết ai biết nàng Lan là ai. Riêng tôi, với nhàn mãi giờ ng nói ngọt ngào của thi u nữ Bắc K, một cành Lan chết không phôi một nhánh hoa Đào đã cho tôi một buổi chiều với một kỳ niệm êm đẹp, đẹp như mồi, một buổi chiều như trong thơ:

*"Có nhàn buổi chiều yên lặng quá,
Mênh mang nghe chết gió đi với.
Nghe mây đến nên bay lên núi,
Nghe bóng chiều rồi tắt xuống khe."*

(Thức của nữ sĩ Thu Vân, bạn của văn hào Nhật Linh)

Nếu có ai cho là tôi đẹp gái, tôi cũng OK vì tôi biết rõ tâm hồn nhàn nhàn của tôi. Ôi, Đà Lạt trong tôi chết ngọt bao niềm nhàn! Một thỏi mồi làm nhàn c sĩ, một thỏi mồi làm thi sĩ và một thỏi mồi mồi cuốc tình.

Đà Lạt Chết Ngọt Bao Kì Niềm _ (Hoàng Đức) (Hội Ký)

Written by Hoàng Đức

*Như vậ Đà Lạt năm xưa
Bao nhiêu kỉ niệm ngọt ngào trong đời
Niềm riêng biệt từng cùng ai
Thời gian nay đã nhạt phai úa màu*

Hoàng Đức